Magiczny Kraków

Willa Decjusza – trzy dekady otwartości, dialogu i odpowiedzialności

2026-09-06

6 września Willa Decjusza obchodziła trzydziestą rocznicę ponownego otwarcia dla mieszkańców Krakowa. Jubileusz był okazją do podsumowania dorobku instytucji, która przez trzy dekady łączyła troskę o renesansowe dziedzictwo z działalnością kulturalną, edukacyjną i społeczną. W uroczystościach miasto reprezentował Stanisław Kracik, pełniący funkcję prezydenta Krakowa.

Dziedzictwo przywrócone mieszkańcom

W 1996 roku, po zakończeniu prac restauratorskich prowadzonych staraniem Gminy Miejskiej Kraków, Willa Decjusza została ponownie udostępniona mieszkańcom. Od tego czasu pozostawała miejscem spotkania ludzi, idei i tradycji. W jej wnętrzach odbywały się debaty, koncerty, wystawy, spotkania literackie, programy edukacyjne i rezydencje artystyczne.

Współczesna działalność Willi stanowiła twórczą kontynuację tradycji Justusa Ludwika Decjusza, sekretarza króla Zygmunta Starego i jednego z wybitnych przedstawicieli europejskiego humanizmu. Jego krakowska rezydencja była miejscem wymiany poglądów, a współczesna instytucja rozwijała tę ideę poprzez dialog, otwartość na różne doświadczenia i współpracę ponad granicami.

Sens tego podejścia Henryk Woźniakowski, przewodniczący Zarządu Stowarzyszenia Willa Decjusza, określał za pomocą trzech pojęć: „wymiana, zaufanie i rozumienie”.

Od Krakowa po Europę

Istotną część działalności Willi stanowiły projekty skierowane do mieszkanek i mieszkańców Krakowa – edukacja kulturowa, popularyzacja lokalnego dziedzictwa, integracja społeczna, dialog międzypokoleniowy oraz działania na rzecz dostępności.

Willa rozwijała również działalność międzynarodową. Prowadziła programy rezydencyjne dla artystów, pisarzy, tłumaczy i badaczy, a w ramach sieci ICORN i Scholars at Risk wspierała twórców oraz naukowców zagrożonych prześladowaniami. Organizowała także m.in. Letnią Szkołę Wyszehradzką, Wyszehradzkie Rezydencje Literackie i Forum Dialogu Kultur.

Międzynarodową rangę instytucji potwierdziło zakończenie w jej murach 91. Kongresu PEN International w 2025 roku. W wydarzeniu uczestniczyli pisarze, tłumacze i intelektualiści z całego świata.

Kultura i odpowiedzialność

Willa Decjusza angażowała się także w działania dotyczące demokracji, praw człowieka, wolności słowa, migracji oraz ochrony dziedzictwa. Przyznawane przez nią nagrody honorowały osoby i organizacje zaangażowane w obronę praw człowieka, wolności twórczej i pokojowego współistnienia społeczeństw.

W 2025 roku Willa zrealizowała 25 programów i ponad 500 wydarzeń we współpracy ze 175 instytucjami partnerskimi. W programach rezydencyjnych uczestniczyło 25 osób z 13 państw, a wydarzenia zgromadziły 28 tys. bezpośrednich odbiorców.

Od 2025 roku działalność instytucji obejmowała także Strzelnicę na Woli. W ciągu pierwszych czterech miesięcy jej funkcjonowania zorganizowano 74 wydarzenia, w których uczestniczyły 4702 osoby.

Troska o zabytkową rezydencję

Willa Decjusza pozostawała również zabytkiem wymagającym stałej opieki konserwatorskiej. W 2025 roku przeprowadzono remont tarasu oraz odrestaurowano południową i zachodnią część fasad. Planowano kolejne prace konserwatorskie, a także budowę windy, która ma zwiększyć dostępność obiektu dla osób o ograniczonej mobilności.

Jubileusz 30-lecia

30. rocznica ponownego otwarcia Willi Decjusza była okazją do przypomnienia jej drogi od odrestaurowanej renesansowej rezydencji do współczesnej instytucji kultury. Przez trzy dekady Willa pozostawała miejscem zakorzenionym w Krakowie, a jednocześnie otwartym na Europę i świat.

Jubileusz podkreślił znaczenie dziedzictwa, które nie ogranicza się do pamięci o przeszłości, lecz może stać się punktem wyjścia do dialogu, budowania relacji i odpowiedzialności za przyszłość.